Natuur rond het Markdal

Info 06-40007219

Tijm

Tijm *(Thymus)* is een dwergstruikje dat we allemaal kennen als keukenkruid. Botanisch is het echter een soort hoofdpijndossier. In de Nederlandse bijbel van de plantkundigen 'De Heukels', staat een uitgebreide toelichting bij het geslacht Thymus. Er worden op dit moment vier soorten gemeld:
Echte tijm *(Thymus vulgaris),* grote tijm *(Thymus pulegioides),* kleine tijm *(Thymus serpyllum)* en kruiptijm *(Thymus praecox).* Het probleem bij het onderscheiden van deze soorten is dat ze met de gangbare moleculaire methode niet genoeg van elkaar verschillen en dus geen soorten, maar wellicht ondersoorten zijn. Een verwant probleem is dat ze kruisen en tussenvormen voorkomen. Dat maakt determinatie in het veld nog lastiger.

Tijm op de Bavelse Wal
Foto: Aad van Diemen

De Nederlandse naam 'tijm' komt van de wetenschappelijke naam 'Thymus' en stamt uit het Grieks en blijft verder onverklaard. De 'h' uit thymus is in het Nederlands al in 1300 verdwenen. Vulgaris = 'gewoon'. Praecoc = 'vroeg' en pulegioides = lijkt op polei = 'vlooienkruid'. Kruiptijm kwam alleen in Limburg voor en is daar uitgestorven. Een cultuurvorm komt tegenwoordig verwilderd voor in de buurt van bebouwing. Echte tijm is het keukenkruid. Daarbij zijn de bladen kort gesteeld, met sterk opgerolde rand, van onderen kort viltig behaard en de vorm is langwerpig. Echte tijm is in Breda nog niet in het wild aangetroffen, maar staat ongetwijfeld bij veel mensen in hun kruidentuin.
Grote tijm treffen we in Breda het meest aan. Het verschil met kleine tijm is dat kleine tijm dichte zoden vormt en ook om die reden als bodembedekker verkocht wordt. De wetenschappelijke naam van kleine tijm 'serpyllum'= 'kruipend', wijst daar ook al op.
Een ander verschil is dat de stengel bij kleine tijm rondom behaard is en bij grote tijm alleen op de ribben van de vierkantige steel. Kleine tijm is zeer gevoelig voor bemesting en is als gevolg van de overbemesting in Nederland zeer zeldzaam geworden. Kleine tijm heeft een sterke citroensmaak en is ook zeer geschikt als keukenkruid. Grote tijm is inderdaad groter dan de andere soorten en komt ook veel als tuinplant voor. Hij is wat minder kieskeurig voor de bodemsoort.
Al de oude Egyptenaren wisten dat tijm schimmels en bacteriën weert en gebruikten tijm in hun mummies. Als zodanig is het ook als middel tegen ontstekingen gebruikt en zijn er tal van andere, minder voor de hand liggende, toepassingen geweest. Dat lijkt het lot van elk plantaardig specifiek effectief middel, dat men het als 'Haarlemmerolie' voor van alles en nog wat gaat gebruiken.

Aad van Diemen – natuurgids IVN Mark&Donge

Markandalletjes

* Grillig weer, met af en toe zonnetje. Net als kabinet met wapperend stikstofbeleid. Nu verder met vol vertrouwen, toch ..?
* Merkske is uitgeroepen tot een Brabantse "Icoonlandschap"! Terecht natuurlijk! Dit 'grensgeval' is altijd ongerept gebleven, als grens tussen Nederland/Brabant en België/Vlaanderen/prov.Antwerpen. Zo bleef de kronkelende meanderende grensloop behouden. Met prachtige natuur als in de vorige eeuw.
Ten goede van de landbouw is er wat aan gemorreld, door verdieping van het bochtige Merkske. Met drogere oevers als gevolg. Takkenbossen, die voor aanslibbing zorgen, moeten dat ongedaan maken. In samenwerking met bewoners van dorp Hal kan daar een mooi oeverland hersteld worden.

Hoog water bij het Merkske. Baarle brug
Foto: Senne

In Castelree aan de zuidzijde is de natte natuur al met veel vennen hersteld. Een uniek Nederlandse gebied waar België in het noorden ligt. Misschien verwarrend? Dat maakt dit iconische gebied nog boeiender!
* Landgoedwandeling “Honsdonc te Chame”. Zondagmorgen. 22 november. 10-12u. Gesticht als een van de heerlijke ‘buitenplaatsen’ van Breda. Door vroeg gepensioneerde kolonels die niet meer ‘vechtwaardig’ waren. Zoals ‘Baron’ van der Borch, met een een titel die nog altijd in het Ginnekense Carnaval leeft, want een gewone ‘prins’ is daar te min.
‘Honds’ betekent arm en schraal, maar dat geldt niet voor de natuur hier. Met paddenstoelen en het op één na oudste ooievaarsnest in de regio met elk jaar 2 jongen. Aanmelden via website IVN Mark&Donge.
* Steenuil lezing. Maandagavond. 23 november. 20-22u. Kievitslaar. Rijsbergseweg 354. Het Steenuiltje (= ‘Hupke’) is logo van Westbrabantse Vogelwerkgroep. Dankzij dit ‘muizenjaar’ ging het niet slecht met de jongen. Bewoonde (beetje rommelige) erven zijn een succesfactor. Hoe meer hoe beter! Aanmelden via Westbrabantse Vogelwerkgroep.
* Help mee wat van de 7000 bomen te planten. Voor Bos van Morgen. Zater-/zondagmorgen. 28 en 29 nov. Uurtje tussen 9 en 12u. Net over de grens. Parking Den Rooy. Ulicotenseweg 51. Meerle. Natuurpunt Markvallei. Gratis met een gezonde en frisse neus!

Joop van Riet – natuurgids IVN Mark&Donge